

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง ประโยคสื่อสาร (๑)

ครูผู้สอน ครูฟาริเตอร์ เบญญากาจ

ครูรุ่งพิรุณ เขื่อนรอบ

ประโยชน์สื่อสาร (๑)

สถานการณ์

การสื่อสารที่เข้าใจไม่ตรงกัน

คำถามชวนคิด

นักเรียนคิดว่า การสื่อสาร
มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตหรือไม่
เพราะเหตุใด

คำถามชวนคิด

นักเรียนคิดว่า การสื่อสารรูปแบบใด
ที่นักเรียนใช้บ่อยมากที่สุด

การสื่อสารมีหลายรูปแบบ

การพูด

การสื่อสารมีหลายรูปแบบ

การเขียน

การสื่อสารมีหลายรูปแบบ

การแสดงท่าทาง

รายวิชา ภาษาไทย

เรื่อง ประโยคสื่อสาร (๑)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกความหมายของประโยคสามัญ
และประโยครวมได้
๒. ระบุชนิดของประโยคได้

ศึกษาเรียนรู้

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง ประโยค

รูปแบบกิจกรรม

๑. นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ กลุ่มละ ๕ คน
๒. แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง ประโยค

รูปแบบกิจกรรม

๓. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาใบความรู้

ประเด็นศึกษา

ความหมายของประโยค

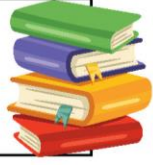
โครงสร้างของประโยค

ประโยคสามัญ

ประโยครวม

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่องประโยค
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่องเรียงร้อยถ้อยอักษร
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่องประโยคสื่อสาร (๑)
 รายวิชา ภาษาไทย ๓ รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ประโยค คือ ข้อความที่สื่อสารได้เรื่องราว ทำให้รู้ว่าผู้พูดหรือผู้เขียนต้องการบอกเล่าเรื่องอะไร โดยปกติประโยคประกอบด้วยข้อความ ๒ ส่วน แต่ละส่วนเรียกว่า วลี

นามวลี ทำหน้าที่เป็นภาคประธาน ส่วนกริยาวลีทำหน้าที่เป็นภาคแสดง

ประโยคจะประกอบด้วยภาคประธานและภาคแสดงโดยสมบูรณ์ คือ ประกอบด้วยนามวลีกับกริยาวลี หรือจะประกอบด้วยภาคแสดงหรือกริยาวลีแต่เพียงอย่างเดียวก็ได้ แต่จะประกอบด้วยภาคประธานหรือนามวลีแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ ประโยคแบ่งตามโครงสร้างเป็น ๓ ชนิด ได้แก่ ประโยคสามัญหรือประโยคพื้นฐาน ประโยครวม และประโยคซ้อน

ประโยคสามัญ

ประโยคสามัญ หรือประโยคพื้นฐาน คือ ประโยคที่มีโครงสร้างพื้นฐานที่สุด เป็นประโยคที่ไม่มีประโยคย่อยหรือประโยคเล็ก ๆ หลายประโยคมาประกอบกัน ในประโยคสามัญส่วนประกอบที่มีคำกริยาเป็นหลักหรือกริยาวลีอาจเป็นคำกริยาเพียงคำเดียวหรือคำกริยาหลายคำต่อ ๆ กันไปได้ เช่น

นักเรียน รับผิดชอบ การเรียน	เรา ปรารถนา ความสุข
เขา เดินชม ดอกไม้ในสวน	คนเราต้อง รู้จักคิดช่วย เหลือผู้อื่น
เขา ใช้ความรู้ หาเลี้ยงชีพ	นักเรียนควร ช่วยพ่อแม่แบ่งเบา ภาระ

ประโยครวม

ประโยครวม หมายถึง ประโยคที่รวมประโยคเล็ก ๆ หลายประโยคเข้าเป็นประโยคเดียวกัน ประโยคย่อยรวมเข้าเป็นประโยครวมโดยใช้คำ **และ แต่ หรือ** เป็นคำเชื่อมประโยค

ประโยคย่อย + คำเชื่อมประโยค **และ แต่ หรือ** + ประโยคย่อย

เช่น เรา**รู้จัก**หน้าที่ของตนเอง**และ**เราพยายาม**ทำ**หน้าที่นั้นให้ดีที่สุด
 ทุกคนย่อมมีหน้าที่**แต่**หน้าที่ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน
 เธอจะเดิน**หรือ**นั่งรถไฟไป

ศึกษาใบความรู้

เรื่อง ประโยค

ศึกษาเรียนรู้

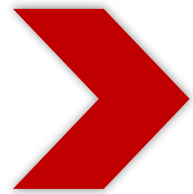
เรื่อง ประโยค

จุดเริ่มต้นของประโยค

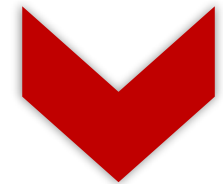
พยางค์

คำ

วลี

ข้อความ

ประโยค

อภิปรายความรู้

ประโยชน์ หมายถึง

ประโยชน์ หมายถึง

คือ การเรียบเรียงถ้อยคำให้ได้ใจความที่สมบูรณ์
โดยประกอบด้วยข้อความ ๒ ส่วน ได้แก่

นามวลี ทำหน้าที่เป็นภาคประธาน

และ

กริยาวลี ทำหน้าที่เป็นภาคแสดง

ประโยชน์

ภาคประธาน

นามวลี

ประธาน , ขยายประธาน

ภาคแสดง

กริยาวลี

กริยา , ขยายกริยา
กรรม , ขยายกรรม

ตัวอย่าง

นักเรียนเรียนออนไลน์วิชาภาษาไทย

ภาคประธาน

นักเรียน

ภาคแสดง

เรียนออนไลน์วิชาภาษาไทย

อภิปรายความรู้

ชนิดของประโยค

ประกอบด้วย

ชนิดของประโยคประกอบด้วย ๓ ชนิด

๑. ประโยคสามัญหรือประโยคพื้นฐาน

๒. ประโยครวม

๓. ประโยคซ้อน

อภิปรายความรู้อะ

ประโยคสามัญหรือประโยคพื้นฐาน

หมายถึง

ประโยคสามัญหรือประโยคพื้นฐาน หมายถึง

คือ ประโยคที่มีใจความเดียว ไม่มีคำเชื่อม
มีกริยาสำคัญในประโยคแห่งเดียวหรือ
หลายแห่งก็ได้

ตัวอย่าง

นักเรียนนั่งในโรงอาหาร

ภาคประธาน

นักเรียน

ภาคแสดง

นั่งในโรงอาหาร

ตัวอย่าง

เขาเดินชมดอกไม้ในสวน

ภาคประธาน

เขา

ภาคแสดง

เดินชมดอกไม้ในสวน

ตัวอย่าง

ครูสอนนักเรียนท่องบทร้อยกรอง

ภาคประธาน

ครู

ภาคแสดง

สอนนักเรียนท่องบทร้อยกรอง

ตัวอย่าง

น้องลินหกล้มกันกระแทกพื้น

ภาคประธาน

น้อง

ภาคแสดง

ลินหกล้มกันกระแทกพื้น

อภิปรายความรู้อะไร

ประโยชน์ความร่วมมือ หมายถึง ?

ประโยชน์รวม หมายถึง

คือ ประโยคที่นำประโยคสามัญตั้งแต่
๒ ประโยคขึ้นไปมารวมกัน โดยใช้คำสันธาน
ทำหน้าที่เชื่อมประโยค

อภิปรายความรู้อะไร

ลักษณะของโครงรวม

มี ๔ ลักษณะ

ประโยชน์รวมที่มีเนื้อความคล้ายตามกัน

ตัวอย่าง

ฉันทและพีเดินทางไปที่ต่างจังหวัด

ฉันทเดินทางไปที่ต่างจังหวัด

พีเดินทางไปที่ต่างจังหวัด

และ

ประโยครวมที่มีเนื้อความขัดแย้งกัน

ตัวอย่าง

ฉันไปชื้อกับข้าวแต่ร้านปิด

ฉันไปชื้อกับข้าว

ร้านปิด

+

แต่

ประโยครวมที่มีเนื้อความเป็นเหตุเป็นผล

ตัวอย่าง

ใบบัวตั้นสวยจึงเข้าเรียนออนไลน์ไม่ทัน

ใบบัวตั้นสวย

+

จึง

ใบบัวตั้นเข้าเรียนออนไลน์ไม่ทัน

โปรแกรมที่มีเนื้อความเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

ตัวอย่าง

เธอจะเรียน Online หรือเรียน Onsite

เธอจะเรียน Online

เธอจะเรียน Onsite

หรือ

กิจกรรม

ร้อยเรียงเขียนประโยค

รูปแบบกิจกรรม

ให้นักเรียนแต่ละคนเขียน

ประโยคสามัญ ๑ ประโยค และ

ประโยครวม ๑ ประโยค

กิจกรรม

ใบงานที่ ๑ เรื่อง ความแตกต่างระหว่าง ประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์รวม

ใบงานที่ ๑ เรื่องความแตกต่างระหว่างประโยคสามัญกับประโยครวม
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่องเรียงร้อยถ้อยอักษร
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่องประโยคสื่อสาร (๑)
 รายวิชา ภาษาไทย ๓ รหัสวิชา พ๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามในประเด็นต่อไปนี้

❖ ความแตกต่างระหว่างประโยคสามัญกับประโยครวม

.....

.....

.....

❖ ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคและเขียนเครื่องหมาย/ตามชนิดของประโยคให้ถูกต้อง

ประโยค	ชนิดของประโยค	
	ประโยคสามัญ	ประโยครวม
๑. จารึกเป็นเอกสารให้ความรู้		
๒. จารึกพ่อขุนรามคำแหงเป็นการบันทึกเรื่องราวลงบนหิน		
๓. ภาษาที่สื่อความอย่างเรียบง่ายและไพเราะคล้องจอง		
๔. วรรณคดีที่จารไว้ตั้งแต่ในรัชสมัยของพ่อขุนรามคำแหง		
๕. ศิลาจารึกเป็นศิลปะที่สละสลวยอดปลายมนและมีถ้อยคำจารึก ๔ ด้าน		
๖. อักษรพ่อขุนรามคำแหงแตกต่างจากอักษรขอม		
๗. บ้านเมืองมีความอุดมสมบูรณ์		
๘. ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ดีงาม		
๙. เราไม่ทิ้งขยะมูลฝอยลงในแม่น้ำลำคลอง		
๑๐. ทุกคนควรมีความรับผิดชอบและฝึกปฏิบัติให้เกิดขึ้นในตน		

❖ ให้นักเรียนแต่งประโยคสามัญและประโยครวม อย่างละ ๑ ประโยค พร้อมระบุโครงสร้างประโยค

ประโยคสามัญ .....

.....

.....

.....

ประโยครวม .....

.....

.....

กิจกรรม

ใบงานที่ ๑

เรื่อง ความแตกต่างระหว่าง ประโยคสามัญกับประโยครวม

ชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามในประเด็นต่อไปนี้

จงอธิบายความแตกต่างระหว่างประโยคสามัญกับประโยครวม

.....

.....

.....

ชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคและเขียนเครื่องหมาย /
ตามชนิดของประโยคให้ถูกต้อง

ประโยค	ชนิดของประโยค	
	ประโยคสามัญ	ประโยครวม
๑. จารึกเป็นเอกสารให้ความรู้		
๒. จารึกพ่อขุนรามคำแหงเป็นการบันทึกเรื่องราวลงบนหิน		
๓. ภาษาพูดเป็นรูปแบบการสื่อสารชนิดหนึ่ง		
๔. ศิลาจารึกหลักที่ ๑ ถูกบันทึกไว้ในสมัยพ่อขุนรามคำแหง		
๕. ศิลาจารึกเป็นศิลปารูปสี่เหลี่ยมยอดปลายมนและมีถ้อยคำจารึก ๔ ด้าน		

ตรวจความถูกต้อง

ใบงานที่ ๑ เรื่อง ความแตกต่างระหว่าง
ประโยคสามัญกับประโยครวม

ชี้แจง

ให้นักเรียนตอบคำถามในประเด็นต่อไปนี้

ประโยคสามัญ หมายถึง

ประโยคที่มีเนื้อความเดียว ไม่มีคำเชื่อม มีกริยาสำคัญในประโยคแห่งเดียว หรือหลายแห่งก็ได้

ประโยครวม หมายถึง

ประโยคที่นำประโยคสามัญตั้งแต่ ๒ ประโยคขึ้นไปมารวมกัน โดยใช้คำสันธานเชื่อมประโยค

ชี้แจง

ให้นักเรียนตอบคำถามในประเด็นต่อไปนี้

จงอธิบายความแตกต่างระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์รวม

**ประโยชน์ส่วนตน คือ ประโยคที่มีใจความสำคัญ
หนึ่งใจความเท่านั้น ส่วนประโยชน์รวม คือ ประโยคที่
นำเอาประโยคส่วนตนมารวมกันมีใจความสำคัญ
มากกว่าหนึ่งใจความ**

ชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคและเขียนเครื่องหมาย /
ตามชนิดของประโยคให้ถูกต้อง

ประโยค	ชนิดของประโยค	
	ประโยคสามัญ	ประโยครวม
๑. จารึกเป็นเอกสารให้ความรู้	✓	
๒. จารึกพ่อขุนรามคำแหงเป็นการบันทึก เรื่องราวลงบนหิน	✓	

ชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคและเขียนเครื่องหมาย /
ตามชนิดของประโยคให้ถูกต้อง

ประโยค	ชนิดของประโยค	
	ประโยคสามัญ	ประโยครวม
๓. ภาษาพูดเป็นรูปแบบการสื่อสารชนิด หนึ่ง	✓	
๔. ศิลปินหลักที่ ๑ ถูกบันทึกไว้ในสมัย พ่อขุนรามคำแหง	✓	

ชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคและเขียนเครื่องหมาย /
ตามชนิดของประโยคให้ถูกต้อง

ประโยค	ชนิดของประโยค	
	ประโยคสามัญ	ประโยครวม
๕. ศิลปินเป็นศิลปินที่เหลื่อมมยอดปลาย มนและมีถ้อยคำจารึก ๔ ด้าน		✓
๖. อักษรพ่อบุรรมคำแห่งแตกต่างจาก อักษรขอม	✓	

ชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคและเขียนเครื่องหมาย /
ตามชนิดของประโยคให้ถูกต้อง

ประโยค	ชนิดของประโยค	
	ประโยคสามัญ	ประโยครวม
๗. บ้านเมืองมีความอุดมสมบูรณ์	✓	
๘. ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ดีงาม	✓	

ชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคและเขียนเครื่องหมาย /
ตามชนิดของประโยคให้ถูกต้อง

ประโยค	ชนิดของประโยค	
	ประโยคสามัญ	ประโยครวม
๙. เราไม่ทิ้งขยะมูลฝอยลงในแม่น้ำลำคลอง	✓	
๑๐. ทุกคนควรมีความรับผิดชอบและฝึกปฏิบัติให้เกิดขึ้นในตน		✓

สรุป

ประโยคเป็นข้อความที่ใช้สื่อสารเรื่องราว ซึ่งประกอบด้วย
วลี ๒ ส่วน ได้แก่ นามวลี ทำหน้าที่เป็นภาคประธาน และกริยาวลี
ทำหน้าที่เป็นภาคแสดง

ดังนั้น การศึกษาเรื่องประโยคจะช่วยให้นักเรียนสามารถ
วิเคราะห์โครงสร้างประโยค และนำไปใช้ในการสื่อสาร
ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง
ประโยชน์สื่อสาร (๒)

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒
๒. ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง ประโยคซ้อน

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

